

NYITRAMEGYEI SZEMLE

POLITIKAI, TÁRSADALMI, SZÉPIRODALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP.

Megjelen vasárnaponként.

Előfizetési árak: Egész évre 10 kor., fél évre 5 kor., negyed évre 2 kor. 50 fill. — Községeknek, körjegyzőknek és tanítóknak 8 kor. **Egyes szám ára 20 fillér.**

Felelős szerkesztő és laptulajdonos:

Dr. Tóth János.

Társzerkesztő: **Dr. Franciscy Lajos.**

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Papnevelde-utca 9. szám.

Hirdetési árak: Egy háromhasábos petsor ára 16 fill. Több-szöri közlésnél árkedvezmény.

Hivatalos hirdetések 100 szóig 4 kor., minden további szó 4 fill.

Nyitra város érdeke.

„Csak a polgárok önérzete és egymásnak kölcsönös támogatása teheti a vidéki városok fejlődését nagygyá és állandóvá.”

E szavakat mondotta mult vasárnapi fényes programbeszédében a nyitrai választókerület független polgárainak jelöltje, Emödy József. Nincs senki sem, a ki e szavak igazságát kétségbe vonhatná. Csak a polgárok önérzete kölcsönözhet tekintélyt a képviselőknek, csak az adhat súlyt a képviselők fellépésének, midőn ők, mint jogos érdekek letéteményesei és szószólói a törvényhozás színe előtt, vagy a kormányhatalom birtokosainál megjelennek.

A népképviselői alkotmány legbensőbb lényegénél fogva a képviselő ereje, befolyása, szavának erkölcsi súlya arra a szabadságra támaszkodik, melylyel a választók szavazati jogukat gyakorolják. Megtörténhetik, hogy azt a szabadságot elnyomják, a mint a bukott kormányrendszer alatt el is nyomták, megtörténhetik, hogy fenyegetéssel, vesztegetéssel, jogos előnyök elvonásával, a politikai bosszú üldöző fegyvereivel a polgárokat megfélemlítik, elnémítják, a szavazó urnától távol tartják. Akkor természetesen a polgárok önérzete is súlyos sebeket kap, a legtöbb-

ben lemondanak szavazati joguk gyakorlásáról, vagy, ha mégis szavaztak, a kiállott üldözések, az elszenvedett méltatlanságok keserű emlékeinek hatása alatt a politikai élet iránt közömbösökké lesznek.

A polgári önérzetnek ez a kislelkű leszállása igen sajnálatos jelenség, de érthető és menthető. Az emberek első sorban élni akarnak, előbb emberek akarnak lenni, hogy polgárok lehessenek. Azért, ha egy erőszakos, bűnös rendszer életérdekeiben támadja meg őket, nincs semmi csodálkozni való azon, ha ők mint polgárok meghátrálnak, visszavonulnak és politikai jogaik felett előnyt adnak a kenyérnek, melyből élnek.

Ha azonban a kormányrendszer szabad folyást enged a szavazati jog gyakorlásának, ha a fenyegetésnek és a politikai üldözésnek minden neme lehetetlenné van téve, ha sem egyeseknek, sem a közhatalomnak nem áll módjában a polgárokat politikai jogaik gyakorlásáért életérdekeikben megtámadni, akkor a szavazástól való tartózkodás oly jelenség, melyből a polgári önérzet hiányára kell következtetni.

A nyitrai választókerületnek központjában Nyitrán — a kerületnek többi helyeiről most nem szólunk — a hivatalos üldözés a mostani választásból kifolyólag teljesen lehetetlen. Nincs olyan megyei, vagy

pénzügyigazgatósági közeg, a ki a szavazati jog gyakorlása miatt a város bármely polgárát jogos érdekeiben megtámadni, vagy megkárosítani merészkednék. Ez idő szerint ugyanis részint az új választási törvény szigorával, melynek becsületes végrehajtására a miniszterelnököt adott szava kötelezi, részint a nyilvánosság erejével minden visszaélést, minden jogtalanságot a legszigorúbban meg lehet torolni. A pénzügyigazgatóság tisztviselői a választás illetéktelen befolyásolására különben is tudomásunk szerint semminő utasítást nem kaptak, reméljük nem is fognak kapni, a vármegyei tisztviselőket pedig, kiknek felettes hatóságáról nehéz valami jót feltételezni, könnyű szerrel visszaszorítjuk a törvény korlátai közé, ha netalán valamelyes törvénytelenéget, vagy az utólagos bosszúállásnak bármely cselekedetét megengednék maguknak.

Igy állván a dolog, annál különösebbnek találjuk, hogy a város polgárságának egy része, mint halljuk, a szavazástól tartózkodni akar, még pedig abból az okból, mert mint mondják Janitsra nem akarnak szavazni, Emödyre pedig nem mernek.

Csak sajnálnunk lehet, hogy ilyen kislelkűség szállta meg azt a polgárságot, mely 1895-ben olyan fényesen mutatta

A „NYITRAMEGYEI SZEMLE” TÁRCÁJA.

Miért balkezű a sátán.

Irta: **José Echegaray.**

Általánosan ismert dolog, hogy az ördög balkezű. Bal kezével, vagy helyesebben mondva bal markával, mindent erősebben ragad meg, mint jobbával. Egy istentelenség helyett, mit a jobbal elkövet, más tizet visz végbe a ballal. Ebben áll a sötétség fejedelmének a balogvolta.

Ennek okát azonban csak kevesen ismerik. Felvilágosításul szolgáljon a következő mese:

A tél oly hideg vala, hogy a pokolban is megérzett, és így esett meg, hogy az ördög bensejébe is, ahol különben állandóan lakik, még mélyebben befészkelődött. Mephistónak a szívet jégcsapokkal, tüdejét zuzmarával és agyát jéggel töltötte be.

A sátán kétségbeesve futkosott a pokol termében, minden lobogó tűzbe rohant, minden gözölgő üstbe ugrott, minden égő kemencébe kuszott és az összes kárhózzottak lángjába burkolódzott.

De hiába, fel nem melegedhetett; és ha a pokol lángjai körül is folyták és perzselték; még sem melegedett fel.

Megúnva végre a pokoli tüzet, a felvilágra futott az ördög, hogy ott keressen meleget.

Hiábavaló fáradság — benseje dermedt maradt. Tüzhányó hegyekbe ereszkedett le és perzselt, de még mindig fázva jött ki onnan. Déli órában izzó homokpusztán hempergett, szurkot és kátrányt izzadt, mindhiába! A jéghideg csak nem szállt alább.

Emberek közé ment és szörös testét az élet minden szenvedélyének és harcának tette ki, de az sem használt semmit; égő fájdalom bőrén, de bensejében még mindig ugyanaz a kínzó fagyosság.

Mélységekbe szállt alá és aztán ismét a legmagasabb hegyek csúcsára fel és a legmeredekebb sziklafalakon labdát játszott a hét főbűnnel.

Izgatott lett, elfáradt és szédült, de a melegség még mindig kerülte őt.

Most az örökre legyőzött beismerte, hogy ujjonnan le van győzve és szünetlenül hegyen-völgyön, városon és falun bolyongott.

Amint egyszer, éj beálltakor, keményfagyott rónán járt, kezeibe fujt és a farkával csapdosta a hátát, egy gyermekkel az öleiben félig hóba süllyedt asszonyt pillantott meg.

Az asszony csaknem holtra fagyott a hidegtől, és az ördög azon reményben, hogy most

egy lélekkel többet hurcolhat a pokolba, közeledett hozzá és följe hajolt, mint a zsákmányára leső ragadozó állat.

Mily különös! A sivár magányban a vastag hótakaró alól kellemes pára szállott fel, meleg forrás csörgedezett az anya keéből vagy inkább szívéből és ekkor először érzett az ördög valami jóleső melegséget. És bár az agya még mindig dermedt vala, mégis tisztára megértette, hogy az anya szíve a méhéből sarjadt gyermeknek még halálórájában is meleget nyujthat. És az ördög karmait, melyeket zsákmányszomjasan egy lélekre tárt ki, bekeségesen az asszony keblére nyugtatta, mint a tüzhelynél melegedő ember. És valóban most kezdett végre felmelegedni!

De e pillanatban jött a halál; megvetéssel tekintett reá, félrelökte őt, megragadta az asszonyt és elvitte a fagyos rónáról.

Az ördög maga maradt a gyermekkel és mivel abban még mindig maradt valami anyja melegségéből, karjaiba vette az ördög és szintén elvitte a hófedett síkról.

„Mit kezdjek vele?” okoskodott az ördög. „Megölhetném, de az nagy oktalanság lenne, mivel így egy lelket szállítanék az égnek és gyalázatosan elhanyagolnám pokolbeli tisztemet. Magammal vihetném a pokolba, de még tiszta és

meg, hogy meggyőződésért helyt állani tud azzal a becsülettel és férfiúi önérettel, mely egy szabad, saját tisztességes munkájából él, az Istenen kívül senki más kegyeire nem szoruló polgárnak legnagyobb dize. Kifejtettük már számtalanszor, hogy most is éppen olyan nagy érdekek forognak szóban, mint a minőkért akkor küzdöttünk. Sőt Nyitra város különleges szempontjából a mostani választás eredménye még nagyobb fontossággal fog birni.

Az új országgyűlési időszak alatt a törvényhozásnak és a kormánynak behatóan fog kellenni foglalkoznia a hosszú időn át elhanyagolt vidéki városok fejlesztésének nagy kérdésével. A kereskedelmi, kulturális és emberbaráti intézmények lehető decentralizálása, ezen intézményeknek a vidéki központokban való elhelyezése, a forgalmi viszonyok javítása mind napi rendre kerülnek az új országgyűlési időtartam alatt. A kiskereskedők és kisiparosok felsegítésének, hitelviszonyaik rendezésének, keresetök biztosításának nagy fontosságú ügye a legközelebbi jövőben a törvényhozás és a kormány gondoskodásának tárgyát fogja képezni.

Ha mindezen kérdések tárgyalásánál Nyitra várost nem fogja képviselni egy olyan férfi, a kit nem a hivatalos köröknek személyes érdekekből történő támogatása, hanem polgártársainak bizalma emelt a képviselői állásba, akkor városunk ismét arra az elhagyatottságra lesz kárthatva, melyben eddig sanyalódott. Tudjuk, hogy azok a hivatalos körök és az ő embereik, mit érnek. A legszerényebb igényünket, hogy az igazságügyi palota a város belsejében épüljön és ne a legeldugottabb helyen, a merre városunk még 150 év múlva sem fog fejlődni, nem bírtuk kielégíteni. És megérjük még azt a méltatlanságot is, hogy annak a 800,000 koronás épületnek az építésénél iparosainkat kíméletlenül mellőzni fogják.

romlatlan és be nem léphetnek vele. Itt hagyhatnám a havon, aztán történjek vele, amint Istennek tetszik. De az Isten csak a jött akarja és az semmivé tehetné számításomat."

Akközben még meleg volt a gyermek az anyai szeretet utolsó leheletével és az ördög bizonyos kéjt érzett, mikor a kis testet fekete bordáihoz szorította.

Végre elhatározta, hogy a gyermeket megtartja és fölneveli, hajlamainak és vágyainak irányt szab, lelkét befeketíti, rosszra tanítja, hogy aztán, mikor elérkezik az ideje, a pokolba vigye magával.

Az ördög ez elhatározás eredményeképpen öreg embernek öltözött, kunyhót épített, melyben több esztendeig lakott a gyermekkel. A kisdéd csakhamar megszerette őt, mint mi emberek is hamar megbarátkozunk a gonoszszal.

Az ördögi atya a legnagyobb gonddal ápolta a gyermeket, mert ha az elhalna, mielőtt megérett az örök kárhozatra, mindenkorra elvesztette.

Történt azonban, hogy az ördögnek egyszer messzire kellett távoznia, hogy én nem tudom, milyen ügyet elintézzon, azalatt pedig kifutott a gyermek, mely valóságos ördögi vala és addig ugrált a szirteken és sziklakon, míg végre egy magas oromról lezuhant. Mikor az ördög haza-

A hivatalos körök, sok törvényszegésők, a város iránt tanusított közömbösségök, sokszor kimutatott dölyfük miatt már úgy lejárta magukat, hogy sem fönt, sem alant egy mákszemnyi befolyásuk nincsen. Ha vannak, a kik még ragaszkodnak hozzájuk, azokat érdek és a hatalommal való cimboráskodásnak a vágya köti hozzájuk.

Éppen ezért legyen lélek a város polgárságában. Itt van az alkalom, hogy egy olyan férfit válasszunk magunknak képviselőül, a kinek erőt ad, támaszt nyújt a mi bizalmunk, melylyel őt szabadon, önkéntes elhatározásból megtiszteljük. Egy férfit, a ki csupa törekvés, csupa munka, csupa szív és áldozatkészség. A közjóra irányuló tevékenység eredményes és fényes multja áll mögötte. Nem akarunk senkit sem ócsárolni, de azt hisszük nyílt igazságra mutatunk rá, ha azt mondjuk, hogy a *közérdeknek tett szolgálatok szempontjából* Janits Emődy mellett számba sem jöhet.

Azért a legbensőbb meggyőződéssel és őszinte bizalommal kérjük t. polgártársainkat, hogy a választás napján imigyen adják le szavazataikat: *Éljen Emődy József!*

Ez Nyitra város érdeke.

Választási mozgalom.

A nagytapolcsányi kerületben sorban járja be Janda József dr. a községeket. Kortesúja valóságos diadalút. Lovas bandériummal fogadják mindenfelé! A nép a szabad választás tudatában úgy üdvözlö, mint a nép leendő védő apostolát, a kit jobban vártak, mint a zsidók a Messiást. Az úrménci pap liberáliskodása csütörtököt mondott. Szülővöskynak senki sem ártott többet, mint az úrménci liberális pap.

Janda József dr. felléptetése, melyet sokáig nem sikerült elérni, igen nagy kavardást idézett elő. Mi csak a véletlennek tulajdonítjuk, hogy azóta nyitotta meg a nagybodoki Stummer-uradalom a legelőt a parasztok előtt, hogy Janda dr. fellépett. A gazdatisztek kapacitálnak, a báró aka-

korult, halva találta a gyermeket. Ennek pedig kicsiny, fehér és gyermeki lelke, amilyen még volt, magával vitte e szavakkal: „Gyere, papa.”

És az ördög vezettette magát, anélkül hogy tudná miért és hová, és így szálltak-szálltak, a gyermek elül két fehér szárnyon, melyek hirtelen nőttek neki, nyomában az ördög két fekete szárnyon, melyeket már előbb viselt. És a gonosz léleknek karomszerű ujjai a kis angyal fehér kezében nyugodtak.

Igy értek a menyország kapujához. A kapu kinyílt. A gyermek belépett az ördögöt még mindig kézen fogva és mondá neki: „Gyere, papa!”

De mihelyt a gyermek belépett, a kapu hevesen becsapódott, úgy hogy az ördög ujjait becsipte és örökre megcsontította. Ekkor az ördög fájdalomában felordított és bal kezével nagyot ütött a mennyek kapujára.

Ezóta balkezű az ördög és az is marad mindörökké.

Bal kézzel műveli a rosszat, jobbát soha sem használja. A balvégzetet kiaknázza az emberek megrontására. Szívökhöz a szív révén férközik, mely az emberek baloldalán dobog. S ha a balvégzettel és a szív mérgével nem tud hatni az emberekre, erőtlennül visszavonul. Ez azután az ő balvégzete.

Tichy C.

ratával huzakodnak elő. Az egyik tiszt felkiáltott: No hiszen befutott nekünk ez a Janda; sem éjelünk, sem nappalunk nem lesz tiz napig; mért kellett ép neki fellépnie?

És igazuk van. Csodahatása van Janda dr. szavának. A néphez oly közvetlenséggel tud szólni, hogy a legnehezebb politikai kérdések is oly világosak, mintha ujjal mutatna rájuk.

A liberálisok kétségbeesnek. A primatiális nyugdíjat élvező, de most a papság ellen beszélő kisvicsápi Hyross Jóska bácsi referálta a megye központjának, hogy a reá bizott őt község 60 választója közül csak nyole zsidót sikerült megnyernie. No, ehhez ugyan nagy ekesszólás kellett!?

Janda József dr. győzelme biztos. Ő nem kereste a képviselőséget. A jelöltséget gyenge testi szervezetre való tekintetből három hétig vonakodott elfogadni, ő maga keresett jelöltet, de mindenki csak őt látta a legalkalmasabb jelöltnek; s így ne esodáljuk, hogy végre győzött a közérdek, ő feláldozta megérdemelt nyugalmát és a közóhajnak engedvén, fellépett néppárti képviselőjelöltnek.

Őszinte örömmel üdvözöljük Janda drt, mert a mit a chaméleon Komlóssy és a jobb plebániákat hajhászó Hollady elrontottak, azt most a rettenetes tollu Janda dr. rendíthetlensége és elvszilársága jóvá fogja tenni a népnél, a kinek a jelöltben való bizalom máris rendülő félben volt.

Éljen a megmentett tapolcsányi kerület: éljenek választói, de éljen Janda József dr., a ki akarata ellenére lett felléptetve, de országszerte ismeretes egyéniségének varázshatásu benyomása által nagyban közreműködött a Stummer-uradalmak gyámsága alatt nyögő kerületnek a liberális járomtól való megmentéséhez!

Emberfeletti munkát végeztek a jótügy érdekében: Jurik Jakab, nagytapolcsányi káplán, Kersch Ferenc, nagytapolcsányi karmester és Varga Izidor, kis-vicsápi birtokos.

A nép lelkesedése oly nagy, hogy sok községben lemondott a fuvardíjról és a törvénymegengedte ellátásról, örülvén, hogy akadt szíve szerint való jelölt.

Ha a nagytapolcsányi kerületben, a liberálisoknak e legbiztosabb kerületében sikerült ennyire vinnünk, mért ne sikerülne a kisebb és könnyebb kerületekben győzelmet aratni!?

Nyitrai közgyűlés.

A privigyei kerületből. Rudnay Alajos bajmóci plebános falragaszai már 25-én reggel díszlegtek a zsidók és cimboráik házain és este zászlóit is lehetett látni, — írja egy más forrásunk.

Senki sem tudja, ki jelölte ezt a dicső férfit, ki nem átalotta Bresztyenszky Kálmántól támogatást kérni; ki megfelelkezve papi voltáról ép a legválságosabb időben, midőn a katolikus egyházat nap-nap után anyai sérelem éri, saját egyháza ellen foglal állást, saját paptársaival és hiveivel helyezkedik ellentétes állaspontra és beáll a liberalizmust dicsőítő táborába.

Széggyen!

Tehát katolikus pap ragadta kezébe azt a szennyes zászlót, melyre itt megvetéssel és gyűlölettel tekint minden jó keresztény. Katolikus pap szövetkezik gyanús emberekkel saját egyháza és hiveinek érdeke ellen. Pap pap ellen harcol, csak hogy míg Ernst Sándor mellett az egész kerület józan, becsületes és lelkes keresztény választók hevülnek, addig Rudnay mellett Markhot-párt töredéke — ez a törpe minoritás — erőlködik.

Oh tapsolunk ennek a pokoli heccnek, melyet Filbergerék eszeltek ki és melynek támogatója — mint halljuk — gróf Pálffy János. Itajta, előre azokkal a sokszor hallott hazugságokkal, majd meglátjuk lehet-e velök a népet, mely szívből gyűlöli a megutált uralmat s melyben ez a kortes fogás is utalatót gerjeszt, továbbra is ámitani és bolondítani. Ott leszünk a vasárnapi programbeszédén, hadd lássuk Rudnay hadát és hadd tapsoljunk neki, ha majd a liberalizmus bálványá előtt leborul és bemutatja neki áldozatát.

Megfeszítjük erőnket, hogy a régi rendszernek megadassuk a kegyelmelefűst és hogy Rudnaynak emlékezetessé tegyük bukását.

Eljen Ernszt Sándor!

N-i.

Az érsekújvári választókerületből alig veszünk valami hírt a választási mozgalomról, pedig országsszerte ugyancsak magasra csapódnak fel a választási küzdelem hullámai. Úgy látzik a két érdekelt fél vezérferfiain nagyon el vannak foglalva ügyeikkel, úgy hogy nem érnek rá, viselt és viselendő dolgaikról a távolabbi közönséget hírlapi uton tájékoztatni. Ezen kifelé tanusított hallgatás indított engem arra, hogy e kerületben mint benevolus spectator körültekintsek; s mivel oly egyéniség vagyok, a ki úgy az egyik, mint a másik táborban bizonyos fokú sympathiákkal találkozom, azon helyzetbe jutottam, hogy a közönséget a folyamatban levő küzdelemről egészen tárgyilagosan tájékoztathatom.

A képviselő-jelöltek iránti lelkesedés rendszeren akkor szokott az elérhető legnagyobb fokba megnyilatkozni, a midőn a kerület központjába tartják bevonulásukat és programbeszédjüket, s így nagyon természetes, hogy ha az érsekújvári kerületnek választási hangulatáról tökéletes fogalmat akartam magamnak s azután az olvasóközönségnek szerezni, vasárnap kellett különösen megnyitnom szemeimet és füleimet, mert ezen napon tartotta bevonulását mind a két pártnak jelöltje a kerület központjába: Érsekújváriba.

A néppárt jelöltje dr. Kovács Pál délelőtt 10 órától 11-ig vonult be az állomásra a nagy piacra; ez a szó legmesszebb menő értelmében bevonulás volt; hisz magának annak a valódi lovas seregnek, a mely a menet elejét képezte, jó hosszú idő kellett, a míg a piacot elérte. Nem vagyok barátja a hírlapírói túlzásoknak, s azért sokszor kételkedve olvasom a leírásokat az ugynevezett bandériumokról, 50—100 lovagról stb., ámde Érsekújvárott — mondhatom — elállt szemem és szám, midőn a néppárti menet előttem elvonult; a dohánybevaltó hivatal magaslatáról neztem a menetet s minthogy volt időm reá, utolsó szálíg megszámláltam a szebbnél-szebb csikós és egyéb ezen célra készült costume-ruhába öltözött lovasokat. Az én számlálásom végeredményében tökéletesen megegyezett a sereg fővezérének (ugy hallottam hogy Ficzának hívják) jelentésével. Midőn ugyanis dr. Kovács Pál egy pappal és egy világi úrral a teljes virágdiszben pompázó hintóba ült, az említett fővezér gyors galoppban odalovagoló, harsány hangon azt jelentette: „Jelentem alásan, hogy 250 mondó két-százötven lovasommal szeretett képviselő-jelöltünk tiszteletére megjelentem.”

Ezen a képviselő-választások történetében bizonyára páratlan lovasbandériumnak megfelelő sokaságú kocsisor képezte a menet második részét, körülbelül a közepét. A kocsiakat már nem győztem számlálni, mert a körülöttem és alattam nyüzsgő nagy tömeg folytonos eljenzése, az elvonuló neveinek hangoztatása mellett elvesztettem a számlálás fonalát. Az eljenzés egetrázó módon tört ki akkor, a midőn a tömeg a diszhintót s az abban ülő képviselő-jelöltet megpillantotta; én ugyan sokáig ellene tudok állani a lelkesedésnek s kivált a politikai jellegű tüntetéseknek, de az érsekújvári népnek tomboló öröme engem is magával ragadott úgy, hogy akarva nem akarva én is éltettem dr. Kovács Pált, valamint ama papot is, a ki a kocsiiban vele ült, s a ki, miként a nép eljenzéséből kivettem dr. Machovich Gyula tardoskeddi plebános volt. Midőn még a mellettem állóktól megkérdeztem, kicsoda amaz úr, a ki a jelölttel szemben ül? szinte csodálkozva mondták: „Hát nem ismeri az úr?” ez Érsekújvárnak valóságos apostola: Duschek gyógyszerésznek az édes atyja, a ki bár magán ember, de többet tesz és áldoz a népért, mint az egész „Beamtersereg.”

Szerettem volna Machovichról és Duschek-

ről még többet is megtudni, de már ez nem volt módomban, mert mihelyt a diszhintó elrobogott, a menet kiegészítésül az ember áradat utána; s ezzel az arral usztam én is a hosszú kanyargó utcákon egész a piacig.

Sok politikai tüntetések voltak már tanuja, de oly nagy öröm és lelkesedés nyilvánulással, mint a milyent itt észleltem, még alig találkoztam; mint mikor a nép a rabszolgaság láncait szétteri s a szabadság első órait élvezzi, úgy tünt fel előttem e nagy örömmámor.

„Hát nincs ebben a városban ellenpárt?” Kérdeztem a velem együtt rohanóktól. „Dehogyan nincs, van, de nem mernek mutatkozni. — Nézze csak az úr, ott is van egy ellenpárti zászló: a zálogosnak Csókának házában”. Alig hogy ezt kimondotta, az eljenzés helyett „ühü” kiáltás üti meg füleimet. „Ez bizonyosan az ellenpártnak a kiáltása”. „Ó nem — mondja a szálás legény — a nép, az igaz nép kiáltja azt arra a zászlóra”. És csakugyan útközben még néhány „Timon-párti zászlót pillantott meg a tömeg az izraelita kereskedők s valami Conlegner keresztény kereskedő üzlete felett, s mindannyiszor „ühü” kiáltásokkal tört ki a zászlók felé.

Érsekújvárnak szép tágas piaca van, amely, ha nem csalódom sűrű tömegben százezer embert is be képes fogadni. A piacnak azon része, amely az „Arany Oroszlán” szálloda homlokzata előtt elterül, az egész piacnak talán egyharmad részét teszi ki, hát ennek a harmadrésznek a fele a lehető legsűrűbben meg volt tömve néppel: úri, izraelita, földműves néppel keverve. A területnek illetén megmérése szerint aligha csalódom, ha azt a tömeget, amely a fogadó erkélyéről beszélő jelöltet és a vele érkező fennevezett és még egy másik papot hallgatta, tizezer emberre becsülöm.

Az elhangzott szónoklatról csak annyit mondom, hogy azok rendkívül lelkesítőek voltak s kivált az a tardoskeddi pap oly hatást ért el, hogy az alól még a jelenlevő izraeliták sem vonhatták ki magokat, ők is a tömeggel együtt éljenztek, sőt azt is hallottam az egyiknek szájából: „Zum küssen!” — „Ó ja — mondja a másik — ich möcht' auch abküssen diesen galoch.”

Közel két óra hosszig tartottak a beszédek, de — úgy láttam, — hogy a tömeg nem bánta volna, ha a szónokok még tovább is szóltak volna. Közben megkondult a déli harangszó s mintegy varázsütésre minden kalap lekerült a fejeikről s a tömeg síri csendben végezte el „Az Úr angyalát.”

Befejezésül tudomására adták a népnek, hogy Kovács Pál délután 3 $\frac{1}{2}$ órakor Tótmegyerrre fog menni; ha tehát a párthívek oda kísélni akarnak, délután 3-kor a szálloda előtt gyülekezzenek. Erre az az óriási tömeg a legpéldásabb rendben szétoszlott.

Mivel már előzetesen úgy értesültem, hogy a másik pártnak jelöltje dr. Timon Ákos délután 3 $\frac{1}{2}$ óra után fogja tartani bevonulását, úgy osztottam be dolgaimat, hogy 3 órakor készen legyek. Először is látni akartam, miként fog dr. Kovács Pál Tótmegyerrre kiindulni s azért ismét a nevezett szálloda elé siettem, s uram fia, mit látok? az a delelőtti lovasereg s az az ezerekre menő Kovács-tollas tömeg ismét ott nyüzsgő a piacon. Azt hallom, hogy a Timon Ákos elé a vasutra küldendő menet is a szállodától fog kiindulni. De hát hol vannak a párthívek? Hát ezek sem várhoztattak magokra sokáig. Mielőtt azonban felütöttek fejüket a piacon, a rendőrkapitány és a főszolgabíró erősen kapacitálgatták a néppárti vezetőket, hogy vonuljanak el a néptömeggel, mert ha megjelennek a Timon-pártiak, még valami keveredés támad. Ezalatt csakugyan gyülekeztek is már a Timon-pártiak: egytől-egyig izraeliták és a városi és megyei hivatalnokok. Hát a Timon-párti nép hol van? kérdezem egy városi rendőrtől? mire ez azt válaszolja: „Kérem olyan nincs,

— itt csak az urak és zsidók vannak Timon mellett.”

Hirtelen fűlsiketítő „ühü” kiáltás hangzik fel a téren, minek a magyarázata az volt, hogy a kir. közjegyző és dr. Ozorai József, mint hallom, leendő választási elnök utnak indultak a vasut felé Timon fogadtatására; nyomukban még valami tíz kocsi vitt „cilinderes magyarokat és nem magyarokat”, miként őket a téren valaki nevezte.

A néptömeg minden egyes kocsi „ühü” kiáltással fogadott, úgy hogy a bennülőeknek nem jutott alkalom kalaplengetésre, de sőt nagyon is be- és össze kellett dugniok fejeiket.

Mivel a rendőrkapitány, a főszolgabíró s a többi rendezők attól tartottak, hogy ha az a néppárti nagy tömeg, a mely a piacot mintegy megszállva tartotta, Timon Ákos érkezésekor is ott marad, s „eljen” helyett „ühü”-vel fogadja, akkor menten visszafordul; azért kérve kérték a néppárt vezérferfiain, hogy indítsák el a népet menél hamarabb Tótmegyerrre. Ezek voltak is előzekenyek, hogy elindították amaz óriási menetet, a melyet már a fentiekben ismertettem. Igen ám, csak hogy a néptömeg nagyobb része nem mehetett el Tótmegyerrre, csak a lovasság és a Kocsikra felkapaszkodható férfiak vonultak el. S így még mindig pár ezer Kovács-tollas ember maradt a piacon. E tömegnek zsbongását egyszerre csak megszakítja az ismert „ühü” kiáltás. Jönnek már a Timonisták. A bevonulás nem egyéb, mint a kín és szenvedés utja, sehonnét egy biztató hang, mindig csak az az átkos „ühü”; valami járásbírósi ember iparkodik a tömeget csitítani; le is ugrik a kocsirol, hogy az „ühü”-t valahogyan elfojtsa. Hiába minden, Timon Ákos a nép általános visszautasítása mellett megy be a szállóba, a hol a nagyteremben zsidóknak és hivatalnokoknak mondja el beszédjét; nyilvánosan a nép előtt nem teheti, mert az szóhoz jutni nem engedné.

En nem ismerem a szavazatok mennyiségét, minőségét és egyéb körülményeit a kerületben. De ha az érsekújvári kerületben a városnak, mint hallom, 900 voksa dönt, akkor meggyeléseim alapján egész bizonyossággal állithatom, hogy Timon Ákos az érsekújvári kerületben már is megbukott és pedig csufosabban, mint egykor Kecskeméten és Esztergomban.

Timon Ákos Tardoskedden. Az érsekújvári kerületnek Érsekújvár után legnagyobb községében Tardoskedden csütörtökön akarta tartani Dr. Timon Ákos liberalis párti jelölt programbeszédjét; ezt azonban a csaknem egészében néppárti érzelmű nagyközönségnek Dr. Kovács Pál néppárti jelölt iránt táplált óriási lelkesedése a szónok torkába forrasztotta. Midőn a báró Wodianer, gróf Eszterházy Mihály és gróf Károlyi Lajos fele fogatok a községbe berobogtak s egyenesen a község háza elé vonultak, mintha bizony a község háza a liberalis párt tulajdonát kepezné, — a néhány pillanat alatt összesereglett választó közönség legott tudtukra adta a megjelent uraknak és nem uraknak, köztük Dr. Timon Ákosnak, hogy Tardoskedd községe a liberalis gazdálkodás rendszerével egyszer s mindenkorra már leszámolt. Szakadatlan s a szó szoros értelmében egetverő „Eljen dr. Kovács Pál — éljen a néppárt, — le a nép zsarnokaival” kiáltások töltötték ki azt az időt, a mely a programbeszéd megtartására volt szánva. Bosnyák, Zámponi, Gross, Berecz gazdatisztek, Lancsik közjegyző, Löwenstein és Vladár közjegyzők, Conlegner bankdirektor, Domann Ferenc választási (küldöttségi) elnök kérve kérték a népet, hagyná a jelöltet beszélni, hiszen azért nem kell reá szavazniok, — de a nép sorba elutasította e közvetítőket. „Le velök, menjenek el innét, mi nem akarjuk a liberalis hazugságokat hallgatni; Eljen Dr. Kovács Pál, éljen a néppárt”. A nép haragja és megbotránkozása akkor érte el a tetőpontot, a midőn a liberalis urak között Dedek Crescenc

muzeumort, jelenleg az érsekújvári kerületben politikai vígéc szerepét vívó papot megpillantotta. „Micsoda? — ilyenféle szavakban tört ki a megbotránkozás — hát még pap is van közöttük, le kell róla tépni a reverendát, mert nem méltó azt viselni”.

Miután a nép a jelentkező szónokokat s Timon Ákost meghallgatni éppenséggel nem akarta, mit volt mit tenni. — föl kellett a sátorfát szedniök s egymás után kocsira szálltak az illusztris vendégek; de minden egyes folszállásnál és kocsindulásnál az utat körülálló közönség Dr. Kovács Pál éltetése mellett az urakat a legharagosabb „*hihi*”-kiáltásokkal bucsuztatta el.

Hiába, midőn a nép nyomorog, nem lehet annak fényes grófi és bárói fogatokkal imponálni!

F. hó 26-án járt Tótmegeyeren is, hol fogadtatása határozott kudarc számba vehető. Az uradalmi tisztség kivonult teljes számban, az uradalmi tisztek felmentették a munka alól az uradalmi műhelyek összes alkalmazottjait, a kik ünnepi ruhában kénytelenek voltak a méltóságos jelölt urat eljenezni. Nem tudom, vajon gróf Károlyi Lajos tudtával történt a dolog, de az uradalom határozottan kitett magáért, legalább 15 uradalmi kocsit láttunk a felvonulásnál, azonkívül számos eszedet, a kik bizonyára nem jó szántukból jöttek el. Timon jó katolikusnak vallotta magát, kijelentette, hogy az egyetemen a keresztviszahelyezése mellett van. Beszédjét Rosszival kisváradí bíró tolmácsolta tótul. Nem tudom mit gondoltak az egybegyűlt zsidók, mikor azt monddotta: Ne higgyétek, hogy Timon Ákos zsidó, vagy hogy zsidó volt, hisz akkor nem törték volna meg a királyi udvarban (t. i. József főhercegnél), a hol mint nevelő működött. Beszédjét igen kellemesen fűszerezték az „Eljen dr. Kovács Pál!” közbekiáltások. A községi bíró, Prokopecz János arculított egy asszonyt, mert dr. Kovácsot eljenezte. Fodor Alajos jegyző pedig rugdosta a gyerekeket, a kik szintén dr. Kovácsot eljeneztek. Ezek a községi tisztségek úgy látszik nem tudják, hogy beköszöntött az új „aera”. A jegyzőt is, meg a bírót is feljelentették. A községi gazdák szívvél-lelékkel kitartanak a néppárt mellett. Nyugodtan várjuk az eredményt.

Egy újabb jelölt Privigyén. A privigyei kerület a burokokhoz hasonlít, — bevehetetlen. A múlt vasárnapi felvonulás, melyet a néppárt rendezett kedvelt jelöltje dr. Ernst Sándor fogadtatására, oly impozáns volt, hogy Markhot Aladar szabadalvúparti jelölt rögtön visszalépett. Keves kerület látott olyan sikerült és impozáns jelkes bevonulást. — Rudnay bajmóci plebános fellépett szabadalvúparti programmal. Ezen stiklijet értjük! Az idő rövidsége miatt a következő számban fogunk vele foglalkozni. Most csak annyit jegyezzünk meg, hogy Rudnay ur stiklijje nem fér össze nevével. — Ma reggel új plakátok hirdettek, hogy kerületünkben egy új jelölt van. A privigyei rabbinus fellépett szabadalvú agrárius programmal. Isten éltesse, ez legalább agrárius. A választás mindemellett valószínűleg egyhangulag lesz meg. — (Kaptunk is Privigyéről egy plakátot e felirattal: Eljen Abelesz Lipót a privigyei kerület agrárius képviselője. Vicce-e ez, vagy komoly valóság? Szerk.)

Novákról jelentik lapunknak: Markhot látván azt, hogy Privigyén minden igyekezete reménytelen, elállott a jelöltségtől és helyébe fellépett meg pedig szabadalvú programmal Rudnay Alajos, bajmóci oltárnok-plebános, a ki itt tegnap többek előtt nyilatkozott, hogy ő fellép és teljes ornátusban (?) szándékozik korteskedni hogy az itteni jámbor nép lásson már egyszer egy liberális papot is. Így tehát teljesen valónak bizonyult az, a mit róla A. K. írt. Most már csak arra vagyunk kíváncsiak, hogy minő botrány lesz ebből, már mint Rudnay Alajos úrra nézve, no meg a kath. papságra nézve is, a mennyiben majd nézniök kell, miképen fognak egy magát kath. papnak nevező lelkészt gyalázní. Valóban ennyi kevés „esprít” nem teteleztünk föl Rudnay Alajos úrról. Különböben váljék egészségére. Az öreg Rudnay István is már teljesen át vedlett kormánypartívá és így az ő hirhedt „Cátósága Chimérává” törpült, a mit egyébként tekintettel

az ő fiaira senki sem vesz tőle rossz néven. (Végtelenül sajnáljuk, hogy Rudnay Alajos ur nyitramegyei lelkeszi pályája kezdetén ilyen megszorító szerepre vállalkozott. Sajnáljuk annál inkább, mert még ugy két hónap előtt Rudnay ur előtünk egészen másképp nyilatkozott a néppárttól, hogy szavaiból mi minden mást következtettünk, mint, hogy fellepjen a néppárt ellen. Emlekezzék csak m. t. jelölt ur, miket mondott lapunk szerkesztőségében s mondja meg, mennyiben tartja akkori nyilatkozatát megegyeztethetőnek mai szereplésével. Rudnay Alajos ur mint idegen került be a besztecebbányai egyházmegye legjobb javadalmába, saját érdekében állott volna, hogy paptestvéreit ezen sajnálatraméltó szereplésével maga ellen ne izgassa és ne tegye magát lehetetlenné mindjárt kezdetben. Ez utóbbi ugylátszik elkerülhetetlen, bukása pedig annál inkább. Szerk.)

A zsámbokréli kerületből írják, hogy Rudnay Sándor nyitrai polgármester nagy apparátussal dolgozik, a vidéki bérlők majd megszakadnak, ami nem volna oly nagy baj, mert embereink jól állanak, még nem tudjuk micsoda fufangra készülnek, de neszét már a levegőben érezzük. Azt beszélnek, hogy Rasic, Divék, Vesztenc és Dvornik eltáutorodnak, de hisszük és reméljük, hogy az ottani vezetők talpon lesznek.

A nyitra-zsámbokréli kerületben amit sejtettünk, bekövetkezett. Noha e kerületben 1800 választóból legjobb esetben alig van 300 szabadalvú választó, mégis a szabadalvú párt legnagyobb erőfeszítéseket visz véghez, csak hogy jelöltjét keresztül vigye. Tadták, hogy ezt a törvény korlátain belül teljesen lehetetlen elérniök, azért a jól ismert régi fegyverhez, az itatáshoz fordultak. Azért mai napon a következő táviratot küldtem a belügyminiszternek:

Nagyméltóságú Száll Kálmán
belügyminiszter urnak

Budapest.

Nyitra-Zsámbokréli kerületben a választási mozgalom egész szept. 24-ig törvény határain belül folyt. Szept. 24-én Rudnay Sándor szabadalvú párti jelölt Zsámbokréden Freiberg kocsmáros udvarán programbeszédet mondott, a beszéd után itatták a választókat, kik szíjjel menvén a kerületbe, mindenütt dicsekedtek vele. E naptól kezdve az itatás egész kerületben a szabadalvú párt részéről jávában folyik. Az itatásról felvett jegyzőkönyvek kezim közt vannak. Nem bosszu vagy megtortási szándék vezérelt, midőn e nagyméltó itatást Nagyméltóságod tudomására hozom, hanem tisztelem e feljelentést azért, mert tudom, hogy a választók között különösen Nyitramegyében ezekre megy azok száma, akik vagy nem tudják, vagy elhinni nem akarják, hogy az 1899-iki törvény bünteti nemcsak az itatást, hanem azt is, aki az itatást elfogadja. Nehogy ezek tudatlanságuk miatt a választás után tömegesen bírságotlansanak és még fogházba is kerüljenek, a szegény és tudatlan választók jól felfogott érdekében arra kérem Nagyméltóságodat, kegyeskedjék Nyitramegye közgazgatási közegének távirati útton tudtára adni, hogy a falvak választóit, úgy mint Veszprém megyében történt, dobszóval figyelmeztessék az itatás szomorú következményeire. Így sok keserűségnek lehetne elejét venni. Azon reményben, hogy Nagyméltóságod mindent elkövet, hogy a választások itatás által egy irányban se legyenek befolyásolva, maradtam Nagyméltóságodnak igaz tisztelője Paska István nagy-bélicsi plebános.

Ezek után csak arra kérem tisztelt elvtársaimat, gyűjtsenek mind több jegyzőkönyvet a liberálisok által véghez vitt itatásról. Nem sopánkodni anyám asszony módjára, hanem tenni kell! Én a feljelentést megtettem, mert a kerületi néppárt ezt kötelességemné tette. El vagyok reá készülve, hogy ezért üldözni is fognak. Állok elibe. Nem rabszolgá, de szabad és független polgári vagyunk az államnak. Ezért semmi baja sem történhetik akárciknek is, ha arra felügyel, hogy a választási törvény szigoruan betartassék.

De arra is kérem elvtársaimat, különösen a néppárt vezetőit, hogy a néppárti választók sehol semmi kihágást ne tegyenek. Ezért úgy a Zsámbokrélre való felvonuláskor, valamint a választás alatt minden vezető saját csoportjánál legyen sőt a visszautazáskor se hagyja el senki az ő csoportját. Csak így lehet minden kihágást megakadályozni.

Paska István.

A vágyecsei kerületből írják, hogy Ajtics Horváth Dezső ügye jól áll, a néppárt lelkesen felkarolta; utja diadal-út volt. S ha nem ismétlődik a Bánffy-szerezsának joggyilkolása, úgy győzelme biztos. Most hogy a törvény lefűtta a köztisztviselőket, Doeskál Frigyes m. kir. állatorvos ló-fut a kerületben. Megfordul egy községben mindennap, holott azelőtt ha beteg baronhoz hitták, és ő kigyelme tántolt a sorozó bizottsággal, a szegény paraszt tehene elhullhatott borjadzás közben, bezeg most szívéen fekszik az állategészségügy. Igazán satira, hogy az Emmerpárt vajudása a tehendoktor bábaságára szorult. Most az a buzgósága, hogy derűre-borura lovat vásárol a választóktól, Királyin megvette Horrabil bíró lovait, Mocsonokon Lenics Józseftől vásárolt lovakat. Minek neki a ló? Naponta ló fut és lovat vásárol. Tudunkkal haupttreffert nem nyert, tehát négyesen nem járhat. Feltűnő még az, hogy a vásárlandókhoz a zsidók előlegezik a pénz és jegyző közvetíti a geschäftet. No de majd tesszünk erről is!

Szakolcán, mint értesülünk még-se-n lesz egyhangulag a néppárti dr. Csernoch János megválasztva. A szabadalvúeknek az a bolond ötletök támadt, hogy dr. Csernoch egykori káplánját léptették fel természetesen liberális programmal. Az ipseről az Alkotmány már a minap azt írta, hogy annak Lipótmezőn volna a helye, és Csernoch praclatus most láthatja, hogy mily helytelenül cselekedett, midőn Horákkal szemben annak idején az egyházi állásra való tekintettel, mellőzendőnek vélte a bünyfenyű feljelentést.

Verbórol jelentik, hogy ott az eddigi képviselőnek Szályovszky Gusztávnak alig százötven szavazata van. A választók többségét eddigelő Valasek János nemzetiségi jelölt foglalta le, úgy, hogy mindkét szabadalvú jelöltnek meg kell hátrálnia előtte.

A várnai kerületből írják, hogy néppárti értekezletre gyűlt össze e hó 25-én Zsolnán a kiszucaujhelyi-várnai választókerület koth. papsága, hogy a küszöbön álló választást illetőleg értekeztek. Nagy meglepetéssel vettük észre, hogy a jelenlevők közt a bizalmatlanság nyomasztó köde borong. Hát ez Haydin, szabadalvú képviselő-jelölt ur műve volt, ki egy új kortesfogással élt. Volt elég bátor ugyanis azzal dicsekedni itt-ott a plebánián, mikor bucsuzott, mint volt főszoigabíró és egyuttal ajánlotta magát, mint jelenlegi liberális jelölt, de csak „szives jóindulatba” és nem pártfogásba, — mondom, volt bátor azzal dicsekedni, hogy ez, az meg amaz a plebános ur őt utjában kísérte. — Hát ez simplex hazugság. Mert találkoztott ugyan ez urakkal, de csak privát házban, hová Haydin ur, mint vendég jutott be. Így akarná Haydin ur törbe ejteni az esetleg gyenge papokat, — a milyenek azonban kerületünkben nincsenek — és táplálni a papok közt a gyanusítás utálatos kigyóját. Hát e lelkes papság összeült, leszámolt Haydin úrral és a legnagyobb lelkesedéssel egyhangulag jelölte dr. Karácsonyi Lajos budapesti orvos urat a kerület néppárti képviselőjévé, és dacára annak, hogy Haydin ur főszoigabírói minőségében és működésében a választók névjegyzékét a saját kényekedve és izlése szerint készítette el magának és minden lehető módon jól preparálta a talajt, — kitűzte a néppárti zászlót és annak becsületéért szívvél-lelékkel küzd körömszakadtáig. Megmutatja e papság, hogy a népért és annak üdvéért él és hal, s nem hagyja elveszni az elvet és igazságot. Haydin úrnak és főkorteseinek pedig meleg napjai lesznek és nyugtalan éjszakái. — A jegyzők a kuriai bíráskodás dicsőségére nagyban működnek. Egy írnek fenyegetésre fogta a dolgot, kár, ezer kár, hogy Czvincsek Jánost, a néppárt mozgató lelkét, a ki tavasszal Meránban reperálta megrongált egészségét, most ujjonnan ágyhoz szegte a betegsége. A néppárti jelölt f. hó 29-én tartja programbeszédét.

A csacai választókerületnek teljes számban összegyűlt papsága f. hó 21-én tartott tanácskozó előtervezetleten Gyureszuszky Dömötör zököpesei esperes-plebánost fogadta el jelöltül. A liberális párt nem számított a néppárt ezen váratlan fellépésével, mely biztosnak hitt köréit nagyon is megzavarta. Azon reményben éltek öök, hogy a néppárt halott; mert Szeghy főbíró léptenyomon ezzel dicsekedett, támaszkodva az általa kvalifikálhatatlan törvényszegéssel keresztülvezetett választói névjegyzék egybeállítására. Ő is nem almodta, hogy nem sok idő múltán rút halátlanság lesz verejtékes munkájának díja. — A kerületben hivatalos jelöltképp portáltak Matuska István hpesti ügyvédet, a kit Szeghy és a többi hivatalok karai is, mint főispáni jelöltet elfogadtak. És mi történt? Az, hogy a csacai kerületben a zsidók — talán az egész országban először — nyílt állást foglaltak a hivatalos jelölttel szemben; Matuskát mellőzték. Szeghy főbíró két szék közé zuhant, elhagyatottan látva magát kenyeres pajtásaitól. — A zsidók f. hó 20-án b. Popper Ármin elnökele alatt tartották meg a jelölést. Erősen pályáztak Ráth Péter, kassaoderbergi vasuti igazgatóra, kinek Csacán való megválasztása kétségenkívüli volt. Am Ráth egy búzás igazgatót nem volt hajlandó fölfáldozni — a csacai mandátumért. Lemondott ez utóbbiról, a jelöltséget magától elhárította, nehogy inkompatibilis legyen.

E kudarc után tanácstalanul, jelölt nélkül maradt a Politzer szállóban egybegyűlt szabadelvű Testvérek vert hada. Végre hosszú sügás-búgás után találtak magukhoz illő társat a nagy szabadkőműves Hieronim Károly személyében, kit felkértessenek. Másnap menesztettek is hozzá 20 tagú küldöttséget, mely neki a jelöltséget felajánlja. Ez csalétkül „egyhangú” választást ígért. Hieronim óvatos volt; 3 napi gondolkodási időt kért és csak e határnap letelével, miáltal a néppárt erős hadállásáról sejtelve sem volt, fogadta el a jelöltséget. Bizony faképpel hagyta volna a küldöttséget, mely a gentryi kaszinóban elköltött fejedelmi étkezés mámoros óráit most is visszavágyja! A küldöttség azonban elérte célját; beakarta fenni egy húrón pendülő „Nagy Testvérét;” s ezt meg is cselekedte. — A választónép tántoríthatlan ragaszkodásában Gyureszuszky Dömötör személyéhez nemcsak példát nyújt és fölbuzdulást az elfásult szíveknél is. A lelkesedés még azokat is magával ragadta, akiket eddig különféle érdekek lekötve tartottak. Határatlan szeretettel veszik körül azon férfiu, kit a szentügy és elvhűség egyaránt ajánl, kinek áldásos munkálkodását elismeri barát s ellenség. Csütörtökön kezdte meg körútját a községekben, hol szívvél-lelékkel fogadják őt s ígérnek kitartást; Csacán pedig vasárnap délelőtt tartja meg programbeszédét.

Mik a teendők a választás aktusa körül?

I. Az első teendő az, hogy a *képviselőjelöltet és a bizalmi férfiakat* a választási elnökkel bejelentessék.
 Az 1899. évi XV. t.-c. 15. §. szerint: „A képviselőjelöltet a kerület 10 választójának kell együttesen ajánlania. Ezen ajánlat írásban adandó át a választási elnöknek, ki azt az általa meghatározandó helyen és időben a választást megelőző napon is átveheti, legkésőbb azonban ily ajánlat a választás megnyitása után félórával adandó át a választási elnöknek.”
 Igen ajánljuk t. elvtársainknak, hogy mielőtt ezen 10 választó aláírná az ajánlatot, megtekintésük szorgalmasan, benne vannak-e azok a választók a most érvényes választási listában, mert ha közülök csak egy is nincs benne, könnyen megsemmisíthető a választás, vagy a választás percében visszautasítható a jelölt s az ellenjelölt egyhangulag megválasztott képviselőnek jelenthető ki.
 „A választás megnyitása” szavak alatt nem a szavazás megkezdését értjük, hanem azon órát (rendesen reggeli 8 óra), melyben az elnök kijelenti, hogy a választás eljárását folyamatba teszi. Legjobb azonban az ajánlatot már előző napon az elnöknek átadni és az átadás megtörténtéről elismervényt kérni.

A főtídeztett törvény ugyanazon szakaszának második bekezdése szerint: „A választási elnök az ajánlatot azon okból, mert az ajánlott jelölt nem választható, az 1876: XXXIX. t.-c. 8. §-ában meghatározott esetet kivéve, vissza nem utasíthatja.”

Ez az eset az, amidőn valamely országgyűlési képviselőnek megválasztott egyén megbízó levelét a kellő időben noha őt erre a házelnök fölszólította, be nem mutatta. Az ilyen egyén

ugyanis a törvény értelmében 5 éven át országgyűlési képviselő nem lehet s nem is jelölhető.
 Ugyancsak a főtídeztett törvényszakasz harmadik bekezdése szerint: „Az ajánlattal egyidejűleg minden jelölt részére minden szavazatszedő küldöttséghez egy bizalmi férfi jelölendő; szabadságában áll azonban az ajánlónak minden küldöttséghez két bizalmi férfiu jelölni”. Itt meg kell jegyezni, hogy okvetlenül 2 bizalmi férfiu jelöljenek t. választóink és pedig ugyanannyi ketőt, mint amennyi a szavazatszedő-küldöttség, mert némely helyütt 2, sőt 3 küldöttségnél is foly a szavazás.

Az idézett törvényszakasz 4-ik bekezdése értelmében: „Ha a választási elnök a bizalmi férfiakat a választás folyama alatt eltávolította, vagy azok működésüket abbahagyták, az ajánlónak jogukban áll azok helyett más bizalmi férfiakat jelölni”. A 10 ajánlónak tehát mindig kéznél kell lennie, mert csak azok ajánlhatnak új bizalmi férfiakat az eltávolítottak, vagy önként eltávoztak helyett.

Igen fontos a sokszor idéztük törvényszakasz ezen megjegyzése: „Bizalmi férfiak csak az ugyanazon törvényhatóság területén lakó egyének közül jelölhetők.”

Ezt némelyek úgy magyarázták, hogy csakis ugyanazon választókerületben lakó egyének lehetnek bizalmi férfiak; azonban ez helytelen fölfogás, mert a törvény nem választókerületről, hanem törvényhatóságról szól. Tehát bizalmi férfiak városi kerületekben ugyanazon városbeliek, a megyei kerületekben pedig az ugyanazon megye területén lakók lehetnek.

A bizalmi férfiaknak nem kell okvetlenül szavazattal bírniok, csak ismételnük, ugyanazon törvényhatóság területén lakjanak. Figyelmeztendő a bizalmi férfiak, hogy olvassák el gondosan a választási törvényekben, hogy mik a teendők és jogaik.

A képviselőjelölt, valamint a bizalmi férfiak bejelentésének írásbeli formája a következő:

Tisztelt Választási Elnök Ur!

N. megye (vagy város) N. választókerületében az orsz. képviselőválasztás a f. é. hó -ik napjára tüzetven ki, az 1899: XV. t.-c. 156. §-a értelmében a választásra képviselőjelöltül N. N. urat ajánljuk.

Együttal ugyanazon törvényszakasz szerint a szavazatszedő küldöttséghez (vagy ha több szavazatszedő küldöttség működik) az I. szavazatszedő küldöttséghez N. N. és N. N., a II. szavazatszedő küldöttséghez N. N. és N. N. urakat községi (vagy városi) lakosokat, mint bizalmi férfiakat jelöljük.

Kelt 1901. évi hó -ik napján.

1. N. N.	6. N. N.
2. N. N.	7. N. N.
3. N. N.	8. N. N.
4. N. N.	9. N. N.
5. N. N.	10. N. N.
- választópolgárok.

Az öt év előtt való választásnál még érvényben volt, de ma már elavult törvény szerint, a képviselőjelölt ajánlásán felül külön kellett, és pedig 10 választópolgárnak, a szavazás elrendelését is kérnie. Ez ma már szükségtelen, mert az 1899: XV. törvények 157. §-ának második bekezdése ekként szól: „Ha az ajánlásra meghatározott időben több egyén ajánlatot orsz. képviselőjelöltnek: a választási elnök a szavazást elrendelni köteles”, tehát minden újabb kérelmezés nélkül.

Az 1899. XV. t.-c. még a következő nevezetes és praktikus intézkedéseket tartalmazza:

153. §. „Minden jelöltnek bizalmi férfiuval bir arra, hogy akkor, midőn valamely községre vagy városra a szavazás sora reákerül, ezen városból vagy községből egy-egy lakost mint azonossági tanut vehet maga mellé, ki mindaddig, míg azon község vagy város választói szavaznak, a választók azonosságát ellenőrzi.”

Továbbá (154. §.) „Amennyiben a választók igazolványokkal láttatnak el, ily igazolvány hiánya sem a szavazatszedő küldöttségekhez való megjelenésnek, sem a szavazat beadásának és érvényességének akadályát nem szolgálhat”. Hogy mennyi gázságot követtek el ezen igazolványokra vonatkozólag a mult választás alkalmával, az még nagyon élénk emlékünkből van. Most az igazolványokkal való azon visszaélések már nem fordulhatnak elő.

Továbbá (154. §.) „A választók elhelyezésére vonatkozó intézkedéseket, ha több jelölt áll szemben egymással, a választási elnök a pártok bizalmi férfiuinak meghallgatásával akképp tartozik

megtenni, hogy a rend főtartása és a szavazatszedő küldöttséggel való érintkezés föltétlenül biztosítottassék, s hogy továbbá a választók számára kijelölt gyülekezési helyek a szavazatszedő küldöttségektől lehetőleg egyformán távoltságra essenek, s hogy végül a választók a szükséges élelmezési ellátásukról gondoskodhassanak.”

Az is fontos, hogy (154. §.) „Az egyik vagy másik párt bizalmi férfiuinak kívánatára az a kérdés, hogy mily tartózkodási hely melyik pártnak jusson, sorshúzás útján döntendő el”, mert a multkor e tekintetben is sok csapesség és erőszakosság történt.

Arra is élénken emléksznük, hogy mily gáládul bántak az ellenzékkel a mult választások alkalmával a passzpartukat illetőleg. A kormánypártiaknak adtak 50-ot, 100-at is, a néppártiaknak kettőt vagy hármat. Ez sem fordulhat már elő, mert (154. §.) „Ha a választási elnök a választók és a szavazatszedő küldöttségek közt fenntartandó összeköttetés céljából külön bizalmi férfiakat hatalmaz meg, ugy ezek minden pártból egyenlő számban és egyenlő jogokkal az előbb említett bizalmi férfiukkal egyetértőleg nevezendők ki.”

Megjegyzendő továbbá, hogy (158. §.) „A szavazásra jelentkezett választó, ha személyazonossága máskülönbben megállapítható, nevének, életkorának vagy foglalkozásának hibás bejegyzése miatt a szavazástól el nem üthető”, mint tették ezt például a mult választások alkalmával midőn egy betű, vagy év különbség is elég volt, hogy a választót szavazatától megfoszták.

Meg kell jegyezni azt is, hogy az 1874: XXXIII. t.-c. 78. §. értelmében „Ha egy családi néven csak egy jelölt van, a szavazat azért, mert a keresztnév hibásan, vagy épen nem mondatott ki, valamint akkor sem tekintetik érvénytelennek, ha a szavazat a jelöltek egyikére kétségtelenül megállapítható.”

Nem egyszer megtörtént a mult választások alkalmával, hogy az elnök kitűzte a zárórat és ha az ellenzék részéről annyian jelentkeztek még, például 50—60 a záróra alatt, hogy a kormánypárt jelöltet megbuktathatták volna, akkor az elnök 5—10 választóval elvesződött az egész záróra alatt, úgy, hogy az ellenzék többségét kitevő többi 40—50 választó a szavazás lehetőségétől megfosztatott. Hogy ezen rút visszaélés megszűnjék, az 1899: XV. t.-c. 159. §-nak harmadik bekezdése ekként szól: „A záróra letelte után is mindazon választók szavazásra bocsátandók, kik a záróra letelte előtt jelentkeztek”, de „Amíg a záróra tart, a jelentkező választók a többi választóktól elkülönítendő”, mert természetesen csakis ily lehet ellenőrizni azokat, akik csakugyan a záróra alatt jelentkeztek.

Az imént idézett törvények 161. §-ának ötödik bekezdése szerint: „A megválasztott képviselőnek a választási jegyzőkönyv szolgál megbízó level gyanánt.” A legfontosabb tehát, nehogy alaki hibáért elvessek a megbízó levellet, hogy „az a választási jegyzőkönyv” pontosan legyen kiállítva. Hogy melyek annak a választási jegyzőkönyvnek alaki kellekei, föl van sorolva az 1874: XXXIII. t.-c. 87. §-ában, amely törvényszakaszt, valamint a választásra vonatkozó összes törvénycikkeket mind megtalálhatják t. pártfeleink azon füzetkének függelékében, melyet pár héttel ezelőtt küldtünk szét az egész országba s melynek címe ez: „Kire szavazzunk?”

Végül óva intjük a képviselőjelölt urakat, hogy az 1899: XV. t.-c. 7. §-a szerint: „Választóknak szállítás vagy a szükséges ellátás, ugyszintén zészlok helyett pénz nem adható.”

Csak egyetlen egy esetben szabad választónak kezébe pénzt adni, akkor t. i. ha a választó fuvaros gyanánt szerepel, de akkor is csak a megyei szabályzat által az illető községre, honnan az a fuvaros a választókat szállítja, megállapított fuvardíjat s egy fillérrel sem többet.

Legvégül megjegyezzük, hogy az is, aki etet és itat, meg az is, ki az etetést-itást elfogadja; nemkülönbben az is, aki veszteget, meg az is, ki a vesztegetést elfogadja, az előbbieket három hónapra terjedhető fogházzal és 100 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel, emezeket pedig hat hónapra terjedhető fogházzal és 200 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel sújtatnak.

Ujdonságok.

Egyházi hírek. Az esztergomi főegyházmegyében a következő plébános-helyettesek, illetőleg segédlelkészek tették le sikerrel a synodalis vizsgát: Brázda Antal, Druga László, Hromada József, Janecz József, Juhász István, Herolt

muzeumort, jelenleg az érsekújvári kerületben politikai vigéc szerepét vívó papot megpillantotta. „Micsoda? — ilyenféle szavakban tört ki a megbotránkozás — hát még pap is van közöttük, le kell róla tépni a reverendát, mert nem méltó azt viselni”.

Miután a nép a jelentkező szónokokat s Timon Ákost meghallgatni éppenséggel nem akarta, mit volt mit tenni. — föl kellett a sátorfát szedniök s egymás után kocsira szálltak az illusztris vendégek; de minden egyes folszállásnál és kocsindulásnál az utat körülálló közönség Dr. Kovács Pál éltetése mellett az urakat a legharagosabb „hi”-kiáltásokkal bucsúztatta el.

Hiába, midőn a nép nyomorog, nem lehet annak fényes grófi és bárói fogatokkal, imponálni!

F. hó 26-án járt Tótmegyeren is, hol fogadtatása határozott kudarc számba vehető. Az uradalmi tisztség kivonult teljes számban, az uradalmi tisztek felmentették a munka alól az uradalmi műhelyek összes alkalmazottjait, a kik ünnepi ruhában kénytelenek voltak a méltóságos jelölt urat eljenezni. Nem tudom, vajjon gróf Károlyi Lajos tudtával történt a dolog, de az uradalom határozottan kitett magáért, legalább 15 uradalmi kocsit láttunk a felvonulásnál, azonkívül számos eselédet, a kik bizonyára nem jó szántukból jöttek el. Timon jó katolikusként vallotta magát, kijelentette, hogy az egyetemen a kereszt visszahelyezése mellett van. Beszédjét Rosszival kisváradai bíró tolmácsolta tőle. Nem tudom mit gondoltak az egybegyűlt zsidók, mikor azt mondták: Ne higgyétek, hogy Timon Ákos zsidó, vagy hogy zsidó volt, hisz akkor nem törték volna meg a királyi udvarban (t. i. József főhercegnél), a hol mint nevelő működött. Beszédjét igen kellemesen fűszerezték az „Éljen dr. Kovács Pál!” közbeküldések. A községi bíró, Prokopecz János arculatott egy asszonyt, mert dr. Kovácsot eljenezte. Fodor Alajos jegyző pedig rugdosta a gyerekeket, a kik szinten dr. Kovácsot eljeneztek. Ezek a községi tisztviselők úgy látszik nem tudják, hogy beköszöntött az új „aera”. A jegyzőt is, meg a bírót is feljelenítették. A községi gazdák szívvel-lélekkel kitartanak a néppárt mellett. Nyugodtan várjuk az eredményt.

Egy újabb jeltől Privigyén. A privigyei kerület a burkokhoz hasonlít. — bevehetetlen. A múlt vasárnapi felvonulás, melyet a néppárt rendezett kedvelt jelöltje dr. Ernszt Sándor fogadtatására, oly imponans volt, hogy Markhot Aladár szabadalvúparti jelölt rögtön visszalépett. Kevés kerület látott olyan sikerült és imponans jelkes bevonulást. — Rudnay bajmóci plebános fellépett szabadalvúparti programmal. Ezen stiklijet értjük! Az idő rövidsége miatt a következő számban fogunk vele foglalkozni. Most csak annyit jegyezzünk meg, hogy Rudnay ur stiklijé nem fer össze nevével. — Ma reggel új plakátot hirdettek, hogy kerületünkben egy új jelölt van. A privigyei rabbinus fellépett szabadalvú agrárius programmal. Isten éltesse, ez legalább agrárius. A választás mindemellett valószínűleg egyhangulag lesz meg. — (Kaptunk is Privigyéről egy plakátot e felirattal: Eljen Abelesz Lipót a privigyei kerület agrárius képviselője. Vics-e ez, vagy komoly valóság? Szerk.)

Novákról jelentik lapunknak: Markhot látván azt, hogy Privigyén minden igyekezete reménytelen, elállott a jelöltségtől és helyébe fellépett még pedig szabadalvú programmal Rudnay Alajos, bajmóci oltárnok-plebános, a ki itt tegnap többek előtt nyilatkozott, hogy ő fellép és teljes ornátusban (?) szándékozik korteskedni hogy az itteni jámbor nép lásson már egyszer egy liberális papot is. Így tehát teljesen valónak bizonyult az, a mit róla A. K. írt. Most már csak arra vagyunk kíváncsiak, hogy minő botrány lesz ebből, már mint Rudnay Alajos úrra nézve, no meg a kath. papságra nézve is, a mennyiben majd nézniök kell, miképen fognak egy magát kath. papnak nevező lelkeszt gyalázni. Valóban ennyi kevés „esprit” nem tetteztünk föl Rudnay Alajos úrról. Különben válják egészségére. Az öreg Rudnay István is már teljesen át vedlett kormánypartivá és így az ő hirhedt „Cátósága Chimérává” törpült, a mit egyébként tekintettel

az ő faira senki sem vesz tőle rossz néven. (Végtelemül sajnáljuk, hogy Rudnay Alajos ur nyitramegyei lelkeszi pályája kezdetén ilyen megszorító szerepre vállalkozott. Sajnáljuk annál inkább, mert még ugy két hónap előtt Rudnay ur előttünk egészen másképp nyilatkozott a néppártól, hogy hogy szavaiból mi minden mást következtettünk, mint, hogy fellépjen a néppárt ellen. Emlekezzék csak m. t. jelölt ur, miket mondott lapunk szerkesztőségében s mondja meg, mennyiben tartja akkori nyilatkozatát megegyeztetőnek mai szereplésével. Rudnay Alajos ur mint idegen került be a besztercebányai egyházmegye legjobb javadalmába, saját érdekében állott volna, hogy paptestvéreit ezen sajnálatraméltó szereplésével maga ellen ne izgassa és ne tegye magát lehetetlenné mindjárt kezdetben. Ez utóbbi ugylátszik elkerülhetetlen, bukása pedig annál inkább. Szerk.)

A zsámbokréli kerületből írják, hogy Rudnay Sándor nyitrai polgármester nagy apparátussal dolgozik, a vidéki bérlők majd megszakadnak, ami nem volna oly nagy baj, mert embereink jól állanak, még nem tudjuk micsoda fufangra készülnek, de nesztét már a levegőben érezzük. Azt beszélnek, hogy Rasic, Divék, Vesztenic és Dvornik eltáutorodnak, de hisszük és reméljük, hogy az ottani vezetők talpon lesznek.

A nyitra-zsámbokréli kerületben amit sejtettünk, bekövetkezett. Noha e kerületben 1800 választóból legjobb esetben alig van 300 szabadalvú választó, mégis a szabadalvú párt legnagyobb erőfeszítéseket visz véghez, csak hogy jelöltjét keresztül vigye. Tudták, hogy ezt a törvény korlátain belül teljesen lehetetlen elérniök, azért a jól ismert régi fegyverhez, az itatáshoz fordultak. Azért mai napon a következő táviratot küldtem a belügyminiszternek:

Nagyméltóságú Széll Kálmán
belügyminiszter urnak

Budapest.

Nyitra-Zsámbokréli kerületben a választási mozgalom egész szept. 24-ig törvény határain belül folyt. Szept. 24-én Rudnay Sándor szabadalvú párti jelölt Zsámbokrélen Freiburg koresmáros udvarán programbeszédet mondott, a beszéd után itaták a választókat, kik szíjjel menévén a kerületbe, mindenütt dicsekedtek vele. E naptól kezdve az itatás egész kerületben a szabadalvú párt részéről javában folyik. Az itatásról felvett jegyzőkönyvek kezeim közt vannak. Nem bosszu vagy megtorlási szándék vezérelt, midőn e nagyméltóságú itatás Nagyméltóságod tudomására hozom, hanem tisztem e jelöltséget azért, mert tudom, hogy a választók között különösen Nyitramegyében ezekre megy azok száma, akik vagy nem tudják, vagy elhinni nem akarják, hogy az 1899-iki törvény bünteti nemcsak az itatást, hanem azt is, aki az itatást elfogadja. Nehogy ezek tudatlanságuk miatt a választás után tömegesen bírságotlansanak és még fogházba is kerüljenek, a szegény és tudatlan választók jól felfogott érdekében arra kérem Nagyméltóságodat, kegyeskedjék Nyitramegye közigazgatási közgeinek távirati uton tudtára adni, hogy a falvak választóit, úgy mint Veszprém megyében történt, dobszóval figyelmeztessék az itatás szomorú következményeire. Így sok keserűségnek lehetne elejét venni. Azon reményben, hogy Nagyméltóságod mindent elkövet, hogy a választások itatás által egy irányban se legyenek befolyásolva, maradtam Nagyméltóságodnak igaz tisztelője Paska István nagy-bélici plebános.

Ezek után csak arra kérem tisztelt elvtársaimat, gyűjtsenek minél több jegyzőkönyvet a liberálisok által véghez vitt itatásról. Nem sopánkodni anyám asszony módjára, hanem tenni kell! Én a feljelentést megtettem, mert a kerületi néppárt ezt kötelességemmé tette. El vagyok reá készülve, hogy ezért üldözni is fognak. Állok elibe. Nem rabszolgái, de szabad és független polgárai vagyunk az államnak. Ezért semmi baja sem történhetik akarkinek is, ha arra felügyel, hogy a választási törvény szigoruan betartassék.

De arra is kérem elvtársaimat, különösen a néppárt vezetőit, hogy a néppárti választók sehol semmi kihágást ne tegyenek. Ezért úgy a Zsámbokrélre való felvonuláskor, valamint a választás alatt minden vezető saját csoportjánál legyen sőt a visszautazáskor se hagyja el senki az ő csoportját. Csak így lehet minden kihágást megakadályozni.

Paska István.

A vágrecei kerületből írják, hogy Ajtics Horváth Dezső ugye jól áll, a néppárt lelkesen felkarolta; utja diadal-út volt. S ha nem ismétlődik a Bánffy-szerecsánok joggyilkolása, úgy győzelme biztos. Most hogy a törvény lefűtta a köztisztviselőket, Döcskál Frigyes m. kir. állatorvos ló-fut a kerületben. Megfordul egy községben mindennap, holott azelőtt ha beteg baromhoz hítták, és ő kigyelme tárcolt a sorozó bizottsággal, a szegény paraszt tehene elhullhatott borjadzás közben, bezeg most szíven fekszik az állategészségügy. Igazán satira, hogy az Emmerpárt vajudása a tehéndoktor bábaságára szorult. Most az a buzgósága, hogy derüre-borura lovat vásárol a választóktól, Királyin megvette Horrabill bíró lovait, Mocsonokon Lenics Józseftől vásárolt lovakat. Minek neki a ló? Naponta ló fut és lovat vásárol. Tudtunkkal haupttreffert nem nyert, tehát négyesen nem járhat. Feltűnő még az, hogy a vásárlandókhöz a zsidók előlegezik a pénzt és jegyző közvetíti a geschäftet. No de majd te szünk erről is!

Szakolcán, mint értesülünk még sen lez egyhangulag a néppárti dr. Csernoch János megválasztva. A szabadalvúeknek az a bolond ötletök támadt, hogy dr. Csernoch egykori káplánját léptették fel természetesen liberális programmal. Az ipseröl az Alkotmány már a minap azt írta, hogy annak Lipótmezőn volna a helye, és Csernoch praelatus most láthatja, hogy mily helytelenül eselekedett, midőn Horákkal szemben annak idején az egyházi állásra való tekintettel, mellőzendőnek vélte a bünyenyítő feljelentést.

Verbórol jelentik, hogy ott az eddigi képviselőnek Szályovszky Gusztávnak alig százötven szavazata van. A választók többségét eddigelő Valasek János nemzetiségi jelölt foglalta le, úgy, hogy mindkét szabadalvú jelöltnek meg kell hátrálnia előtte.

A váruai kerületből írják, hogy néppárti értekezletre gyűlt össze e hó 25-én Zsolnán a kiszucaujhelyi-váruai választókerület kath. papsága, hogy a küszöbön álló választást illetőleg értekeztek. Nagy meglepetéssel vettük észre, hogy a jelenlevők közt a bizalmatlanság nyomasztó köde borong. Hát ez Haydin, szabadalvú képviselő-jelölt ur műve volt, ki egy új kortesfogással élt. Volt elég bátor ugyan azzal dicsekedni itt-ott a plebánián, mikor bucsuzott, mint volt főszolgabíró és egyuttal ajánlotta magát, mint jelenlegi liberális jelölt, de csak „szíves jóindulatba” és nem pártfogásba, — mondom, volt bátor azzal dicsekedni, hogy ez, az meg amaz a plebános ur öt utjában kísérte. — Hát ez simplex hazugság. Mert találkozott ugyan ez urakkal, de csak privát házban, hová Haydin ur, mint vendég jutott be. Így akarná Haydin ur törbe ejteni az esetleg gyenge papokat, — a milyenek azonban kerületünkben nincsenek — és táplálni a papok közt a gyanúsítat utálatos kigyóját. Hát e lelkes papság összeült, leszámolt Haydin úrral és a legnagyobb lelkesedéssel egyhangulag jelölte dr. Karácsonyi Lajos budapesti orvos urat a kerület néppárti képviselőjévé, és dacára annak, hogy Haydin ur főszolgabírói minőségében és működésében a választók névjegyzékét a saját kénye-kedve és izlése módon jól preparálta a talajt, — kitűzte a néppárti zászlót és annak becsületéért szívvel-lélekkel küzd körömszakadtáig. Megmutatja e papság, hogy a népért és annak üdvéért él és hal, s nem hagyja elveszni az elvet és igazságot. Haydin urnak és főkorteseinek pedig meleg napjai lesznek és nyugtalan éjszakái. — A jegyzők a kuriai bíráskodás dicsőségére nagyban működnek. Egy irnok fenyegetésre fogta a dolgot, kár, ezer kár, hogy Czvincsek Jánost, a néppárt mozgató lelkét, a ki tavasszal Meránban reperálta megrongált egészségét, most ujjonnan ágyhoz szegte a betegsége. A néppárti jelölt f. hó 29-én tartja programbeszédét.

Armin, Kaveggia Kálmán, Morávek Boldizsár, Pápay Ferenc, Simkó Károly, Szamek Károly, Uhlarik István, Winkler Pál Mátyás. Két vizsgáló visszautasított. — Turesányi Mátyás, címzetes kanonok, komjáthi plébános, több mint 40 éves lelkészkedése után nyugalomba vonult. — P. Steiger Camill, sz. Ferencrendi szerzetes, ki azelőtt Zsolnán és Pruszkán hosszabb ideig működött, agg korában Lanzenersdorfbán elhunyt. Béke poraira.

Halálozás. Özv. latkóci Latkóczy Jánosné szül. heresi és oláhsági Piasek Ottília urnó Latkóczy Imre, a közigazgatási bíróság alelnökének edes anyja szeptember hó 24-én, hosszas szenvedés és a halotti szentségek felvétele után életének 82. évében jobb létre szenderült. A megboldogult példás vallásosságú, köztisztelőben álló urnó volt, minők csak kevesen vannak korunkban; ki erejével nem csupán a családja körében világított, hanem fényét másfelé is terjesztette. Azért mélyen megindulva állunk sirjánál. Az elhunyt emléke iránti benső és őszinte tisztelet és rokonszeny nagyban nyilatkozott a csütörtöki temetésén. Adjon a Mindenható a megboldogultnak örök nyugodalmat, a keresztény társadalomnak pedig minél több oly tisztelőreméltó tagot, mint az elhunyt volt. Béke poraira.

Tiltakozás. Bérhelyi Antal vadicsói lelkész ur határozottan tiltakozik a reá vonatkozó állítás ellen, mert ő — ugymond — Haydinnal politikailag semmiféle összeköttetésben nem áll és a néppárt elveit ma is magáénak vallja.

Hítközségi gyűlés választási ügyben. Jeleztük már lapunk múlt számában, hogy Engel József a nyitrai izraelita hítközség elnöke hitsorsosait f. hó 25-ére „választó gyűlésre“ hívta össze az izraelita iskolaépületbe. A kanzelparagrafusba útközben gyűlés mint értesülünk program-szerűen folyt le, de a zsidóság körében lelkesedést nem keltett, inkább kedvetlenséget szült. A tekintélyes zsidók közül igen sokan a gyűlésen meg sem jelentek, azokat pedig, a kik jelen voltak dr. Kürth hiába iparkodott meggyőzni arról, hogy Janits a kormány által vallott és követett liberalizmust képviseli. A kik jobban tudnak a dolgok melyére tekinteni, észrevették már, hogy a közeli jövőben a politikai helyzetben lényeges változások fognak beállani. Horánszky belügyminiszterisége már csak hetek kérdése, s akkor a bánlyánusok napja végre-valahára a perifériákban is lehanyatlak. Hogy pedig a régi rendszer főispánjainak bukásával az általok előtérbe tolt emberek is minden jelentőségüket elvesztik, az a jó politikai szímmel bíró zsidóság előtt nem lehet titok. Ez okból a jobb belátású zsidók ügyet sem vetnek arra a beszédre, hogy Janitsal egy patentirozott kormány ember vonulna be a szabad-elyűpártba.

Egy kis mosakodás. Vettük a következő sorokat: „Üzbegh, 1901. szeptember 25. Főtisztelendő szerkesztő úr! A „Nyitramegyei Szemle“ 33 azaz az utolsó számában történt „Köponyeg forgatás“ címen elnevezésemre, következőleg; arra fel is kérve, teszem az összhangzó válaszomat, feleletemet és pedig: A f. hó 13-án Nyitra tartott néppárti értekezlet más elvű pártinak történetét támogatási eljárása fölötti nem helyeslésem (hindsztánul van ez írva Szerk.) nem — mint az állítatik — néppárti meggyőződésemmel, hanem csakis egyedül az elvek különbsége miatt összeegyeztetőnek nem találom! melyik párthoz való igazi tartozásomat mindeddig egész ittlétem alatt még nem nyilvánítottam. (Ugyan! Ugyan!) Szavazatommal még nem bizonyítottam. Követem — a nélkül — saját józan eszű meggyőződésem sugallatait és teszem az ottani észrevételeimet. A beszámoló csakis mint a választási kerület szavazattal bíró tagja jelentem meg. Kiváló tisztelettel Melcsiczky Jenő. — Erre az a megjegyzésünk, hogy Melcsiczky Jenő ur az idézett néppárti konferencián igenis 15—20 tanu jelenlétében kijelentette, hogy ő nem tartja a: ő néppárti meggyőződéssel megjegyezhetőnek, hogy

Nyitra (a néppárti jelölt hiányában) agráriusra szavazzon. Ezen, és csakis ezen nyilatkozatára illik, amit Kracsuny István gazdatiszt nyomban a szeme közé vágott, hogy: *Ha olyan nagy néppártinak vallja magát, miért nem jött velünk szavazni 1895-ben gr. Zichy-re?* — Es az esperes úr ötlöthalt, de egy mondatot sem tudott felhozni mentségére, s egy szóval sem említette azt, amire előbbi kauderwäsch nyilatkozatában megcélozni látszik, hanem nyomban kerekelt oldott. Vagy husz éve van Üzbeghen, és soha még a keresztény elvek nagy harcában sem „nyilvánította mellik párthoz való igazi tartozását.“ Ó a nagy Sphinx! De ne polemizáljunk vele, hiszen aki ismeri, tudja, hogy vele nem disputálni kell, hanem — szánakozni kell felette.

Ujítás a posta-utalványokban. Vettük a következő sorokat: T. Szerkesztő úr! Tisztelettel értesítem, hogy a kereskedelemügyi m. kir. minster ur mult hó 24-én kelt 31,384. sz. rendelete értelmében folyó évi október hó 1-től kezdve csakis a Magyar- és Horvát-Szlavonországba szóló postautalványokat szabad piros színű úrlapon kiállítani; ellenben Ausztriába, Bosznia-Hercegovinába és a külföldre szóló postautalványokat sárga színű (nemzetközi) úrlapon kell kiállítani és a rendeltetési hely után a rendeltetési ország nevét is ki kell írni. Tehát nem elég annyit, hogy:

	X—Y	
		Prag Paris vagy Berlin)
hanem:	X—Y	
		Prag
		Böhmen
vagy:	X—Y	
		Paris
		France
vagy:	X—Y	
		Berlin
		Deutschland

Közérdek szempontjából szíveskedjék e közleménynek becses lapjában sürgősen helyt adni. M. kir. posta- és távírdahivatal Nyitra. M.

Interurbán telefon Nyitra. Lapunk előző számában jelentettük, hogy városunknak Budapest, Pozsony és Bécsesél telefon által való, már a jövő hó közepén letesül. Most beavattottabb oldalról értesülünk, hogy a munkával csak mintegy nov. 1-ére lesznek készen. Az új vezeték már készült és pedig a nyitrai postahivataltól a vasutig s viszont az érsekújvári postahivataltól az ottani állomásig. A munka azért szenvedett halasztást, mert az oszlopokra illesztendő vastartókat a gyár nem szállította a kellő számban. A nyitra-érsekújvári vasut pályatestén egész hosszában teljesen új és külön oszlopokat és vezetéket állítanak, melynek felszerelésére szükséges a hiányzó tömerek sok vasrészt. — Ezzel kapcsolatosan értesülünk, hogy jövő évben Érsekújvárot is városi telefon hálózatot rendez be az állam, melyre eddigelé 33 előfizető jelentkezett.

Visszaélések a nyitrai választókerületben. Hogy Nyitramegyében, de különösen a romlottság fellegvárában a nyitrai kerületben a választások törvenytelenségek nélkül nem fognak lefolyni, azt hetekkel ezelőtt jósoltuk és a tapasztalás mutatja, hogy jó előismerettel rendelkezünk. Az Emődy-párt végrehajtó bizottsága eddig három körjegyzőt volt kénytelen feljeleníteni, még pedig kettőt közülök egyenesen a belügyminiszternél, a kik hivatalos állásuk felhasználásával és a törvény által szigorúan tiltott eszközökkel a választókat Janits pártjára csábítani törekedtek. Ezenkívül az Emődy-párt több olyan súlyos törvényszegésről volt kénytelen tanuk által alulirt jegyzőkönyvet felvenni, melyek éppen elégségesek ahhoz, hogy a választás azon esetre, ha Janits győzne, megsemmisíttessék. Kérjük az Emődy-párt vezetőit, hogy ezután is minden visszaéléstől, különösen az etetés, itatás és vesztegetéstől haladéktalanul jegyzőkönyvet ve-

gyenek fel, bonyolodottabb vagy súlyosabb esetekben pedig a panaszkodat utasítsák a párt irodájához, a hol ügyük azonnal elintéztést nyer.

Kegyelotes ünnepély Szkaacsányban. Folyó hó 22-én ritka szép ünnepély folyt le Szkaacsányban. Ugyanis e napon ünnepelték szkaacsányi plébániához tartozó hívek szeretett lelkipásztoruknak, Kelecsényi Béla plébános urnak 25 éves plébánosi jubileumát. A plébániához tartozó 3 község hívei estefelé zeneszó, és taracklövés hangja mellett indultak a plébánia felé a férfiak fátylakkal az asszonyok gyertyákkal kezökben s elénekelték a plébánia udvarán a Hymnust. Az ünnepeltet a nép nevében Hugycz Flórián lelkes szavakkal köszöntö fel, kifejezést adván hálájuknak és szeretetöknek, kérve az Istent, hogy lelkipásztoruk a következő ¼ században is legyen vezérök testi és lelki ügyeikben. A nem várt ünnepeltetéstől meghatott plébános ur alig birt szavakat találni érzelmeinek, tolmácsolására majd közönetét nyilvánítva igazán a nép szívéhez szólott. Megígérte nekik, hogy szeretete a nép irányában nem hamvad ki soha szívéből, s ha esetleg azért, mert életpályáján már nála is beköszöntött az ősz, nem volna képes úgy mint eddig híveit gondozni, vagy ha őt az úr Isten magához szólítaná, emlékezzenek meg róla mint olyanról, ki testtel lelekkel küzdött jólétökért és testi-lelki üdvökért. Erre az ifjúság szép alkalmi üdvözlő dalt énekelt, melynek végzetével leplezték a Kelecsényi úr kitünően sikerült festett arcképet, s átadták az ünnepeltnek, ki is, hogy szeretetének és ragaszkodásának a nép iránt még messzebb időkre kiható tanubizonyosságát adja, 1000 koronás alapítványt tett le a szegények javára. Az ünnepély rendezésében kiváló érdeme van Huzma ottani kántortanítónak, ki a nép szeretetét és háláját ily csinos keretben tudta lelkipásztorukkal szemben érvényre juttatni. Meg is érdemli ezt Kelecsényi plébános úr buzgó lelkipásztorokodása 25 éves jubileumon, mert emléke elni fog népe szívében, s mivel kivitta magának működése által, azt ami mai napság nagy ritkaság számba megy, — népe háláját. *Jelenolt.*

Pöstyén fürdőt a hozzánk beküldött, szeptember 26-áról kelt legutolsó névjegyzék szerint összesen 6676 vendég látogatta.

„Ugy, hogy még a madár is eltanulja.“ Egyik privégei tudostónk Liról adván, hogy ott a visszalépett Markhot helyett Rudnay Alajos lépett fel szabadelvű programmal, azt jegyzi meg nyomatékkal: „Dolgozni fogunk, *ugy hogy még a madárnak is el kell tanulnia azt a szép jelszót: Éljen a néppárt!*“ — Ahol ilyen találó ötletekben nyilvánul a választó polgárok poezise, ott hiába való a hivatalos korteskedés. Nem segít ott a szabadelvűségnek a külön ezen célra bérbe vett reverenda sem.

Vettük a következő sorokat: — „Igen tisztelt Szerkesztő úr! Becces lapjának legutóbbi száma az érsekújvári kerület választási mozgalmairól szólva reám vonatkozólag azt a megjegyzést teszi, hogy én függetlenségiből kormány-pártivá vedtettem. (Hetekkel ezelőtt megpendítettük az érsekújvári jelöltséget dr. Ozorai úr előtt, s említettük, hogy lépjen fel ő maga néppárti programmal, mire ő kijelentette, hogy: Barátom, nem lehet, mert én függetlenségi voltam. Hogy meny nyiben tévedünk ez állításnál, iteljük meg az újváriak. Szerk.) Ez a megjegyzés nem felel meg a valóságnak. Én nemzeti párti voltam, s midőn a nemzeti párt a szabadelvű párttal Széll Kálmán vezérlete alatt egyesült: ezt én magamra nézve irányadónak elfogadtam. 1892-ben azért szavaztam a függetlenségi párt jelöltjére, mert akkor Érsekújvárot nemzeti párti jelölt nem volt felleptetve s a függetlenségi és a nemzeti párt a választásokra nevezte egy mással paktumra léptek, miként ezt annak idején a nemzeti párt egyik vezérferfia Beöthy Akos annak idején Kas-

sán proklamálta. Érsekújvár, 1901. évi szeptember hó 26. — Tisztelettel dr. Ozorai József.

Katonaság a számbokréthi kerületben. Lapunk zártakor értesülünk, hogy a számbokréthi kerület községeibe katonaságot rendeltek. Pedig a kerületben mindenütt esend uralodnak, zavargás csak Nagy-Bossányban fordult elő, a hol éretlen suhancok néhány ablakot vertek be. Látszik, hogy Rudnay szelleme vezeti a kerület szabadelvű pártjának akcióját.

Az izgatottság különben, ha ilyen csakugyan megszállta volna a kerületet, nagyon könnyen érthető lenne, mert Rudnayt mindenhova őcsese, a bajmóci prépost kíséri, a ki azzal korteskedik, hogy ő a krisztusi egyenlőség és szeretet híve, vallási motivumokat kever egy olyan eljárásba, mely a legnagyobb mérvben erkölعتelen. Nem volna csoda, ha a korteskedésnek ez a neme felizgatná a népet.

Nyílt tér.

(E rovatban közlöttékért nem vállal felelősséget a Szerk.)

Kérelem.

A kereszény iskolatestvérek magyarországi anyaházában

két iskolaterem építése és berendezése

szegény hitközségem legnagyobb és legnehezebb gondját képezi. Alulírott jól tudva azt, hogy a katolikus olvasó közönség a legnagyobb örömmel üdvözölte az iskolatestvérek magyar anyaházának idevaló telepítését, a melyből egész édes magyar hazánk katolikus iskolái számára derék tanítók szétkaldetni fognak; reményem, miszerint a mélyen tisztelt közönség engem az iskolatestvérek által itt első ízben vezetendő iskolák adaptálásában is örömmel és készséggel nagy kegyesen támogatand. Emiatt a legmélyebb tisztelettel egybekötött kérelemmel fordulok a katolikus közönséghez, kegyeskedjenek engem a fent említett két iskolaterem átépítése és berendezésének keresztülvitelében kegyes adományokkal segíteni. A legcsekélyebb adományt is szívesen veszem. Az adományok átvételét hirlapilag nyugtázni fogom. Az adományok nevére küldendők.

Kelt Nyitrabajnán (posta helyben), 1901. évi augusztus hó 6-án.

Boll János, plebános.

Érsekújvár a török uralom alatt.

1663—1685.

Írta: Matuzsák Mihály.
(Folytatás.)

A nagyvezír kész volt meghallgatni a követek kivánságát s tárgyalni kezdett velök Ali boszniai basa által, ki így szólította meg őket:

„Tudva vannak előttetek a béke megújításának ügyében Sztambulból e helyig folytatott tárgyalások, melyekben a bekére vezető egyetlen szavatok sem volt. Most miután már az Újvár ellen indulás elhatározott, országotokhoz érésünkig csak néhány állomásnyi köz van hátra és az egész moszlim hadsereg kezébe vette a boszuállítás kardját: most mit szóltok, van-e béke érdekében elfogadható szavatok, vagy állhatatosan megmaradtok előbbi makacsságotoknál?”

A követek így válaszoltak:

„Hiszen mi épen azért jöttünk. Miért nem egyezhetünk meg?”

Ali basa pedig folytatta:

„A Szulejmán szultánnal történt egyezséget, vagy pedig az Ali basától ajánlott egyezséget akarjátok-e? Ha Erdélyből a német katonaságot ki nem viszitek, a Kanizsa közelében épített várat le nem rontjátok és az említett egyezségekben levő szerződés követelményei szerint a magas porta részére fizetendő pénz megadására nem kötelezitek magatokat, a béke megújítása nem fogadható el.”

A követek ezt felelék:

„A pénzfizetés feltételeit nem fogadjuk el, hanem engedjétek nekünk 15 napi időt, ti a serreggel itt Buda mellett maradván, hogy a német katonaságot Erdélyből kivezethessük és a Kanizsa közelében levő új várat lerombolhassuk.”

Mire a basa:

„Eddig mit csináltatok? Ily óriási hadseregnek ennyire jötté után még néhány napnyi halasztás kérésével csak azt akarjátok, hogy a moszlim harcosokat a célba vett vár (Érsekújvár) elfoglalásától elvonjátok.”

Ilyen szóváltás közben az elrejtőzött nagyvezír, ki a sátor mögül hallgatta a benn folyó beszédet, türelmét vesztve a sátorba lépett s e képen szolt a követekhez:

„Mi a béke megújítása végett vagyunk itt s mégis mindeddig hiábavaló beszéddel töltötték az időt. Ha valóban szándékotok a béke megújítása: Erdélyből a német katonaságot kivezethetek, a Kanizsa közelében levő várat lerontjátok és írásban kötelezitek magatokat, hogy vagy Szulej-

mán szultánnal történt egyezségben megígért 30,000 aranyat, vagy a khodsa Murad basával való egyezségben kikötött 200,000 piaszt megfizetitek a magas portának. Ha azt mondjátok, hogy a Sztambulban történt tárgyaláskor még csak két feltételünk volt és pénzkövetelésről szó sem volt, csak üres kifogást tesztek. Mert mikor a magas porta hadserege még otthon és nyugalomban volt, a Sztambulban tett követelések is elegendőknek látszottak; de jelenleg, midőn annyi temérdek készlet kárba veszne s ekkora győzelmes hadsereg összegyűjtése a legvégsőbb határokig vezetése után olyan egyezséget fogadjunk el? Ha így elfogadjátok, adjátok határozott választ, hogy mi is ahhoz képest cselekedjünk.”

(Folyt. köv.)

I. Ferdinánd király óta a zsitvatoroki békekötésig a magyar királyok a szultánoknak évenként 30,000 darab arany adót fizettek Magyarország után.

Alapított 1869-ben

NYITRAI NÉPBANK

mint részvénytársaság

- elfogad betéteket a legutányosabb feltételek mellett,
- leszámítol váltókat, betéti könyvecskéket;
- kölcsönöket ad ingatlanokra a legkisebb kamatláb és szabott ügyvédi díjak mellett amortizációra különböző tervekben;
- előleget ad arany- és ezüstneműekre, sorsjegyek-, részvények- és másnemű értékpapírokra;
- elad és vesz mindennemű értékpapírt napi árfolyamban;
- felvilágosítással szolgál és mindennemű megbízást teljesít: bank-, pőcaz- és biztosítási ügyekről.

Az igazgatóság.

Székháza Városháztér 3. sz.

SZUPERFOSZFÁTOT,

kénsavas kálit,
kénsavas ammoniakot,

Kovasavas kálit,

(dohánytrágyázásra)

**Chilisalétromot,
Kainitot,**

**40°-os
Kálitrágyasót**

és egyéb műtrágyaféléket elismert kitünő minőségben legolesóbban szállit a

„HUNGÁRIA“ műtrágya, kénsav és vegyi ipar részvénytársaság

Budapest, V. Fürdő-utca 8.

Az 1896-iki ezredéves, az 1897-iki hamburgi és az 1900-iki párisi világkiállításon kitüntetve.

Legfinomabb

hegyi ojtvány-

Csemege

Szőlőt,

francia fajokban,
édeset és szagosat.

5 kilós kosarakban

gondosan csomagolva minden posta-állomásra

mérsékelt áron szállítok,

valamint

üres szőlőkosarak

is nálam beszerezhetők.

PÉCS EDE

fűszer, csemege, bor és ásványvizkereskedő

Nyitrán.

Hirdetmények

a „Nyitramegyei Szemle“

részére

jutányos áron felvételnek a kiadóhivatalban.

Nyitrán, Papnevelde-utca 9. sz.

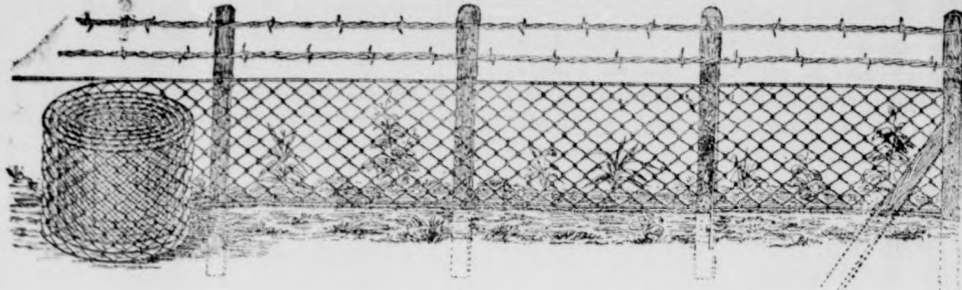
Ingatlanokat

venni szándékozóknak tudomására adatik, hogy a **Recska János örökösei** tulajdonát képező ingatlanok: az Erzsébet-uton 50/52. sz. a. lakház, Alsó-réteken 4, Felső-réteken 9 kat. hold rét, Ihar alatt 17, Chrapatinában 46, Moesárban 5 kat. hold szántóföld és Csermányon 5 kat. hold szőlő és szántóföld 4 hajlékkal az örökösök kérelmére **f. év december hó 30-án** bírói árverésen eladni fognak.

Venni szándékozóknak szives felvilágosítással szolgálnak **Chemez Rezső, Rasskó Timót, Recska János.**

PÁZMÁNDI JÓZSEF

kerítés-sodrony fonása és szövészete
Nyitrán, Tóth Vilmos-utca 32. sz.

Saját készítményű gép-sodrony-fonatok vadaskertek, szőlők, nyaralók, parkok, gazdasági épületek, kerti pavillonok, sírhelyek stb. bekerítésére.

Továbbá: **gyep- és virág-diszkerítések**; föld, kavics és kőszén-áthányó rosták, rézzel befuttatott acél matracfonatok és lábtörlők, réz, vasszövetek és bakkerfonatok gazdasági célokra;

ugyszintén **kék és zöld ablak-légyszövetek**, arevédők, szőlőbogyózó rosták, szikra fogók, tyukketrecek és mindenféle sodronyfonás, úgyszintén **dobok és dob-bőrök** készítése.

Kiváló tisztelettel

Pázmándi József.

Tetszés szerinti fizetési feltételek!

VAJDA J. bútorgyári raktára

NYITRA, Párutca.

Olajfestményekben nagy választék a legjutányosabb árak mellett.

A n. é. bútortársuló közönség becses figyelmébe ajánlom dús választékú, szilárd és modern stílusú

háló, ebédlő, uri szoba és szalon berendezésekből álló raktáramat

a legegyszerűbbtől a legfinomabb kivitelig, **minden versenyt kizáró** olcsó árakon, ugyszintén

saját készítményű kárpitos butoraimat.

Szilid és pontos kiszolgálás biztosított. Kivánatra költségvetéssel és rajzokkal szívesen szolgálok.

47-52.

Kiváló tisztelettel

VAJDA J.

Tetszés szerinti fizetési feltételek!

FELTÜNŐ UJDONSÁG!

Delice

Minden hirdetés felesleges, a dohányzó egyszer veszi és többé mást nem szíhat.

legjobb valódi francia

SZIVARKAPAPIR ÉS SZIVARKAHÜVELY.

Huszár István könyvnyomdája Nyitrán.